

במה מדליקין פרק שני שבת

לב.

עין משפט נר מצוה

קח א מיי פ"ב מהל
רולת וסודות נפש
ה' ו' סמ עשין עט ש"ע
י"ד ס' קיו ספיק ה
גה"ס:
ק"ב ב מיי פ"א מהל
מזכנה פ"א א סמ
עשין י' טו"ש"ע י"ד ס'
שלם ספיק א:

רבינו חננאל

ראשית קראתי אתכם על
עסקי ראשית הוהרתי
[אתכם], כגון החלה
והתרומה. נשמה שקרויה
נר נתתי בכס על עסקי נר
הוהרתי אתכם, אם אתם
מקיימים אותם מוטב ואם
לאו הריני נוטל נשמתכם.
ולמה בשעת לידה אמר
רבא נפל תורא חרדי סכיני.
תיפרש תירוס אמרא חד
מחבטא ניהוי, פי' הרבה
להתרומם השפחה על
ארונתה אחת הנאה היתה
עליה, כלומר פעמים רבות
מכבסת ארונתה ומקבעת
ארונתה את הכל בלבה
והיא משלמת לה להכאה
אחת הכל, וכן רענא מתגרא
רענא רהשתא אבב חוטרא
מילי ואבי [דרין] חושבנא,
אפי' רענא פסח שאין יכול
להרין, ועו ברחות רצה
בשרות כשמיניע בשער
גדרות הצאן כדמתרגמינן
חוטרין דען ובבית הדין
(כו) כדנתן הכונס צאן
להרין, שם מעלה חשבון
הבריחות שבוהה ושם מכה
אותה. בחנות לא יין
הוא. אלא אהובין באין ושואלין
בשלוס בעל החנות כדי
שישטונו, אבל אם רואין
שנתפס אדם בבית המכס
או בבית המושל ליענש
כל אהובין ברחתי אין
אחד מהן פונה אליו. לא
יעמוד אדם במקום סכנה
ויאמר עושין לו נס [שמאן]
אין עושין לו נס, ואם
עושין לו מנכין לו מזכותיו
שגאמר קטני מכל החסדים
וגו'. לעולם יבקש אדם
רחמים שלא יחלה שאם
יחלה אומרים לו הבא זכות
והיפטר. ת"ר חלה ונטה
למות אומרים לו התורה
שכן דרך כל המומתים
מחדים, אדם יוצא לשוק
יהא דומה כמי [שנמסר]
לסרדיוט, חש בראשו דומה
כמי שנתנהו בקולר. עלה
למטה דומה כמי שהעלוהו
לגדרים לידון, אם יש לו
פרקליטין המלמדן עליו
זכות ניצל אם לא לא ניצל.
תשובה ומעשים טובים
הן פרקליטין של אדם,
אפילו תתקצט מלמדן
עליו חובה ואחד מלמד
עליו זכות ניצל, שנאמר אם
יש עליו מלאך מליץ אחד
מני אלף להגיד לאדם וישורו
ויהוננו ויאמר פדעוהו מרת
שחת מצאתי כופר. שלשה
מדות יולדות, [ואמרי] לה
הן דבקי מיתה כ"א דאמר
מתות לידות], כלומר דבקה
בהו מיתה שלא בעתה.

א' ע"י עיון ערך נב.

ראשית קראתי אתכם. ראשית תבואתה (ירמיה' ג): **עסקי ראשית.** ראשית עריסותיכם (מגדבר טו): **הריני נוטל נשמתכם.** ותאבד רביעית דמכס ויבנה נרכס ויצטל סס ראשיתכם. ושנים נטווו על כך כדאמרין צבראשית רבא" היא איבדה חלתו של עולם שעל ידה נטרד אלה"ר שנתרס חלה וכזתה נרו של עולם ושפכה דמו ועוד שזרכי הצית תלוין זה: **נפל סורא.** לארך שהוא עומד לשחיטה הכל אומרים חדדו לסקינא עד שלא יקום והיא טורח להשליכו. כך הואיל ואימרה מולה מווננת פורענותה לזא: **ספיש סירוס אמא.** תרצה

על שקורין לארון הקדש ארנא. לא ארון שעשה צלאל קאמר דמסתמא לא היו מוכינים ארון שהיה לפני כמה שנים שנגנז צנית הראשון אלא לארון צצנית הכנסת אע"ג דככל דוכתי קרי ליה תיבה דתמן העובר לפני המיזה היורד לפני המיזה (ברכות פ"ה דף ג' ע"ג) אורי"י אשכחן נמי דקרי ליה ארון כדאמר תשעה וארון מנטרפין (שם פ"ו דף טו א):

מקרא

הנואתא אמר ריש לקיש בשעה שעוברים על הגשר גשר ותו לא אימא בעין גשר רב לא עבר במכרא דיתוב ביה עכו"ם אמר דילמא מופקד ליה דינא עליה ומתפיסנא בהדיה שמואל לא עבר אלא במכרא דאית ביה עכו"ם אמר שטנא בתרי אומי לא שליט ר' ינאי בדיק ועבר ר' ינאי למעמיה דאמר אלעולם אל יעמוד אדם במקום סכנה לומר שעושין לו גם שמא אין עושין לו גם ואם עושין לו גם מנכין לו מזכותיו אמר רבי חנין מאי קראה יקמנתי מכל החסדים ומכל האמת רבי זירא ביומא דשותא לא נפיק לביני דיקלא אמר ר' יצחק בריה דרב יהודה לעולם יבקש אדם רחמים שלא יחלה שאם יחלה אומרים לו הבא זכות והפטר אמר מר עוקבא מאי קראה כי יפול הנופל ממנו ממנו להביא ראייה תנא דבי רבי ישמעאל כי יפול הנופל ממנו נופל אלא ראוי זה ליפול מששת ימי בראשית שהרי לא נפל והכתוב קראו נופל אלא שמוגלגלין זכות על ידי זכאי וחובה על ידי חייב: ת"ר ימי שחלה ונטה למות אומרים לו התורה שכן כל המומתין מתורדין אדם יוצא לשוק יהי דומה בעיניו כמי שנמסר לסרדיוט חש בראשו יהי דומה בעיניו כמי שנתנהו בקולר עלה למטה ונפל יהי דומה בעיניו כמי שהעלוהו לגדרים לידון שכל העולה לגדרים לידון אם יש לו פרקליטין גדולים ניצול ואם לאו אינו ניצול ואלו הן פרקליטין של אדם תשובה ומעשים טובים ואפי' תשע מאות ותשעים ותשעה מלמדים עליו חובה ואחד מלמד עליו זכות ניצול שנאמר אפי' תשע מאות ותשעים ותשעה באותו מלאך להגיד לאדם ישורו ויהוננו ויאמר פדעוהו מרת שחת וגו': ר' אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי אומר אפילו תשע מאות ותשעים ותשעה באותו מלאך לחובה ואחד לזכות ניצול שנאמר מליץ אחד מני אלף: תנו רבנן על שלש עבירות נשים מתות וילדות רבי אלעזר אומר נשים מתות לידות ר' אחא אומר בעון שמכבסות צואת בניהם בשבת וי"א על שקורין לארון הקודש ארנא: תניא ר' ישמעאל בן אלעזר אומר בעון שני דברים עמי הארצות מתים על שקורין לארון הקודש ארנא ועל שקורין לבית הכנסת בית עם תניא ר' יוסי אומר שלשה דבקי מיתה הגר חדא כר' אלעזר וחדא כרבנן שלשה דבקי מיתה גרה וחלה והדלקת הגר חדא כר' אלעזר וחדא כרבנן תניא רשב"ג אומר הלכות הקדש תרומות ומעשרות הן הן גופי תורה ונמסרו

על עונשה של חוה ומנרפין לה עונשין הרבה לאותו מלקות: **שקיה לרויא.** לשיכור אינך זריך להפילו שהוא יפול מאליו. כך האשה עומדת לילד משתענרה והיא זריכה לנפש להקצ"ה לפתוח רחמה והוא נמנע והיא מתה מאליה. כל זה הוא משל הדיוט וינהו: **רויח.** הגרא ועווי **רשיעין.** קלים לרוח ואינו יכול להגיען ולהלקותן על סרחותן: **אבב חוטרא מויל.** כשהיא צאה לפני גדרות זאן סס הוא מדבר עמה להלקותה על פשעה. ואזי דרי לצית הדיר של זאן זאין לחשבון. גדרות זאן מתרגמינן חוטרין דען (מגדבר טז). כלומר האשה כשהיא צבירלות פעמים שזוכיותה תולין ואין כח במקטרג להזכיר עונה אצל משהגיעה לפתח הסכנה וזריכה לנשים סס מוכריין ענותיה ומעשיה אס ראויה היא לנס אם אס לאו: **אבב חוטרא נפיש אחי ומרחמי.** לפתח החנות שמחלקים זו מוונות ויש סס עושר הרבה אחים הרבה והרבה אוהבים יש הכל נעשים אוהבים: **מרחמי.** אוהבים: **אבב צוויני.** במקום שיש הפסד ועווי לא אחי ולא מרחמי. כך צשעת הסכנה הורע מולה ומשיבותה ומלנו פרקליטין שלה: **וגברי היאך מיבדקי.** מעשים שלהם להזכיר עונס וכותס: **עוין גשר.** כל מקום סכנה כגון קיר נטוי ויולא לדרך: **דילמא מופקדי.** כמי יחלה עלן חטאיו ומתפיסנא בהדיה: **מכרא.** ספינה שעוברין בה את הנהר: **זדיק.** הספינה שלא יהא בה נקב: **מנכין.** פוחתין: **קטני מכל החסדים.** הוקטנו ונתמעטו זכותי צביל החסדים אשר עשית וגו': **יומא דשותא.** שמשצבת זו הרוח דרומית חוקקה"ה המפלת חומות ועוקרת חילנות: **לציני דקלי.** שלא יפיל הרוח דקל עליו: **ממנו להביא ראייה.** מאחר שהוא נופל זריך למנא ממנו וממעשיו ראייה לזכות: **מששה ימי בראשית.** דכתיב קורא הדורות מראש (שעיה מה) שנגלו לפניו הדורות ומעשיהם וקנס פורענותם: **שהרי כשניתנה תורה עדיין לא נפל זה והכתוב קראו נופל:** על ידי חייב. זה שלא קיים מצות מעקה: **אומרים.** העומדין סס: **שכן דרך כל המומתים מסודין.** כדמתן צבנהדרין שכל המתודה יש לו חלק כו' שכן מלנין צעקן [וישעין] שאמר לו יהושע כו' צפ' נגמר דעין [סנהדרין דף מד א]: **לשוק.** מנאיים סס מריבות וצבלי דניס נכרים וישראלים: **דומה כמו שנמסר לסרדיוט.** להוליכו לפני השופט: **חש צראשו.** חשש צבנלמא מיתוס קל: **נאנוהו בקולר.** הוי טפי משמסר לסרדיוט וגרוע מעולה לגדרים שאין דנין סס אלא להריגה ועל סרחון חמור וזריך פרקליטין גדולים: **עלה למטה.** שחלה הרבה שזריך לעלות וליפול למשכב: **ואלו הן פרקליטין.** (6) שעושה למטה (7) ראו לצי"ד של מעלה תשובה ומעשים טובים: **באוסו מלאך.** שמליץ עליו זכות והוא אחד מני אלף ואפילו הוא עלמו מעיד עליו חובה ניצול צחמת של זכות שנאמר מליץ אחד מני אלף צמלינתו של מלאך אין אלא אחת מאלף להגיד ישורו ומשמע נמי שהמלאך המליץ הוי אחד מני אלף דהא מלאך כמיזי מכלל דהשאר מגידים עליו חובה אלא מללא כמיזי אס יש עליו מליץ מלאך אחד מני אלף איכה למידרשיה אמלאך ואמלינה: **יולדות.** צשעת לידתן: **שלש עבירות.** הן דמתניתין: **יולדות.** צחורות ואפילו שלא צשעת לידה: **רבי אחא אומר.** הילדות מתות על עון שמכבסות: **ארנא.** כך היו קורין מגדלות שלהם פריע"י וצלונינו משטי"ר: **ביום עם.** לשון ציווי שמתקצין זו הכל: **ולארוין מקדש ארנא.** ואין קורין אותו ארון הקדש: **דבקי (8).** עונות שבדוקין אותן בהן צשעת סכנה כרבנן דאמרי יולדות: **דבקי.** שמדבקין ומקרבין מיתה לפני זמנה כר' אלעזר דתני לידות ועונת

1 קטני מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית את עבדך כי במקלי עברתי את הירדן הזה ועתה הייתי לשני מקבות: בראשית לב יא

2 כי תבנה בית ה' ה' וקעית משקה לגנך ולא תשים דמים בביתך כי יפל הגבל ממנה: דברים כב ח

3 אם יש עליך מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם לאדם ויהוננו ויאמר פדעוהו מרת שחת מצאתי כופר: קצאתי כופר: איוב כג כג-כד

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ואלו הן פרקליטין (שעושה למטה) תלמי' וצ"ל פ"א אין זה: (ב) בא"ר שבהן ר"י לצי"ד: (ג) ד"ה דבקי מיתה עונות:

לעוי רש"י

בטור"ר [בסדרור"א]. הכאה. פריע"י [פריע"י]. ארון. משטי"ר [מישטי"ר]. ארון כלים.

מוסף רש"י

מנכין. ממתין (ועונת כו). שלשה דבקי מיתה. שהאשה נצטקת בהן צשעת הסכנה שלא ינאל סס אחד מהס מתות (ברכות לא).

א' ע"י עיון ערך נב.